

B O G A N M E L D E L S E R

Arthur F. Burns and Wesley C. Mitchell.
Measuring Business Cycles. National Bureau
of Economic Research. New York 1946. 560
sider. Pris 5.00 \$.

Indtil de sidste årtier har nationalekonomiens læresætninger været baseret på deduktive teorier, hvor kun spredte henvisninger til almindeligt iagttagne kendsgerninger dannede det erfaringsmæssige grundlag. Men efterhånden er så store mængder af statistisk materiale blevet stillet til rådighed for nationalekonomien, at empirisk forskning er blevet mulig inden for mange områder af denne videnskab. Derved er der åbnet mulighed for, at nationalekonomien kan komme til at hvile på et langt sikrere grundlag af erfaringsmæssigt materiale end tidligere, men som videnskab betragtet er den ikke blevet lettere — tværtimod, for selve spørgsmålet om bearbejdningen af det til rådighed stående materiale rejser utallige statistiske og økonomiske problemer. Det er da også karakteristisk, at Burns og Mitchells store værk, der her skal omtales, i hovedsagen omhandler metodeproblemer, medens de fundne resultater i sig selv er af underordnet betydning.

Det er et kæmpemæssigt arbejde, der er lagt i den bog. Når Burns' og Mitchells navne står angivet på titelbladet skyldes det ikke, at de alene har skrevet bogen, men blot at de har været ledere af det grundlæggende arbejde, der har gået på igennem mange år, og hvor de til deres rådighed har haft et stort antal økonomer, statistikere og kontormedhjælpere — samt penge. Der er tale om teamwork i en målestok, som vi umuligt kan præstere herhjemme. Ikke mindre end 1277 tids-serier, ofte omfattende månedlige data, er blevet behandlet. Hovedparten er amerikanske, men der er dog flere gældende for England, Frankrig eller Tyskland.

Til trods for at den foreliggende bog er et kæmpeværk på over 500 sider, gøres det flere gange udtrykkeligt opmærksom på, at den kun skal betragtes som indledningen til et langt større værk. Hele projektet er en af de største økonomiske undersøgelser, der nogensinde er blevet påbegyndt. Mens det foreliggende bind omhandler metodeproblemer, er det tanken, at et kommende bind gennem en systematisk, statistisk behandling af økonomiske bevægelser skal kunne finde frem til en konjunkturforklaring. Det ejendommeligste ved hele planen er, at forfatterne søger at nå frem uden hjælp af nogen form for konjunkturteori. De er overbevist om, at det skal lykkes dem — uden udgangspunkt i nogen teori — objektivt at finde frem til den korrekte konjunkturforklaring og derigennem samtidig at få afkræftet eller bekræftet eksisterende konjunkturteorier.

Trods forfatterens tilsyneladende foragt for økonomiske teorier er de dog ofte nødt til at tage stilling til gældende teorier, fordi selve valget af metode mange gange indebærer en stillingtagen til teoretiske problemer. Dette gælder således et af de allervigtigste punkter, nemlig forkastelsen af den traditionelle statistiske fremgangsmåde ved behandling af konjunkturbevægelser. Den gængse metode består som oftest deri, at man først eliminerer sæsonbevægelsen. Derpå udskilles trenden f. eks. ved mindste kvadraters metode eller ved en ret tilfældig valgt trend-kurve, og man når derved frem til den egentlige konjunkturbevægelse. Undertiden opfattes denne igen som sammensat af flere sæt af bølger, der er lagt oven på hinanden, og det kan så forsøges at udrede disse bølger fra hinanden. Hele denne metode — bortset fra elimineringen af sæsonbevægelser — forkastes af Mitchell og Burns.

B O G A N M E L D E L S E R

Arthur F. Burns and Wesley C. Mitchell.
Measuring Business Cycles. National Bureau
of Economic Research. New York 1946. 560
sider. Pris 5.00 \$.

Indtil de sidste årtier har nationalekonomiens læresætninger været baseret på deduktive teorier, hvor kun spredte henvisninger til almindeligt iagttagne kendsgerninger dannede det erfaringsmæssige grundlag. Men efterhånden er så store mængder af statistisk materiale blevet stillet til rådighed for nationalekonomien, at empirisk forskning er blevet mulig inden for mange områder af denne videnskab. Derved er der åbnet mulighed for, at nationalekonomien kan komme til at hvile på et langt sikrere grundlag af erfaringsmæssigt materiale end tidligere, men som videnskab betragtet er den ikke blevet lettere — tværtimod, for selve spørgsmålet om bearbejdningen af det til rådighed stående materiale rejser utallige statistiske og økonomiske problemer. Det er da også karakteristisk, at Burns og Mitchells store værk, der her skal omtales, i hovedsagen omhandler metodeproblemer, medens de fundne resultater i sig selv er af underordnet betydning.

Det er et kæmpemæssigt arbejde, der er lagt i den bog. Når Burns' og Mitchells navne står angivet på titelbladet skyldes det ikke, at de alene har skrevet bogen, men blot at de har været ledere af det grundlæggende arbejde, der har gået på igennem mange år, og hvor de til deres rådighed har haft et stort antal økonomer, statistikere og kontormedhjælpere — samt penge. Der er tale om teamwork i en målestok, som vi umuligt kan præstere herhjemme. Ikke mindre end 1277 tids-serier, ofte omfattende månedlige data, er blevet behandlet. Hovedparten er amerikanske, men der er dog flere gældende for England, Frankrig eller Tyskland.

Til trods for at den foreliggende bog er et kæmpeværk på over 500 sider, gøres det flere gange udtrykkeligt opmærksom på, at den kun skal betragtes som indledningen til et langt større værk. Hele projektet er en af de største økonomiske undersøgelser, der nogensinde er blevet påbegyndt. Mens det foreliggende bind omhandler metodeproblemer, er det tanken, at et kommende bind gennem en systematisk, statistisk behandling af økonomiske bevægelser skal kunne finde frem til en konjunkturforklaring. Det ejendommeligste ved hele planen er, at forfatterne søger at nå frem uden hjælp af nogen form for konjunkturteori. De er overbevist om, at det skal lykkes dem — uden udgangspunkt i nogen teori — objektivt at finde frem til den korrekte konjunkturforklaring og derigennem samtidig at få afkræftet eller bekræftet eksisterende konjunkturteorier.

Trods forfatterens tilsyneladende foragt for økonomiske teorier er de dog ofte nødt til at tage stilling til gældende teorier, fordi selve valget af metode mange gange indebærer en stillingtagen til teoretiske problemer. Dette gælder således et af de allervigtigste punkter, nemlig forkastelsen af den traditionelle statistiske fremgangsmåde ved behandling af konjunkturbevægelser. Den gængse metode består som oftest deri, at man først eliminerer sæsonbevægelsen. Derpå udskilles trenden f. eks. ved mindste kvadraters metode eller ved en ret tilfældig valgt trend-kurve, og man når derved frem til den egentlige konjunkturbevægelse. Undertiden opfattes denne igen som sammensat af flere sæt af bølger, der er lagt oven på hinanden, og det kan så forsøges at udrede disse bølger fra hinanden. Hele denne metode — bortset fra elimineringen af sæsonbevægelser — forkastes af Mitchell og Burns.

For det første henviser de til den vilkårlighed, som bestemmelsen af trenden indebærer. Hvad enten man bruger mindste kvadraters metode eller en anden formel, er det fuldkommen vilkårligt at udskille en bestemt del af bevægelsen som trend. Men dernæst må den tidligere metode hvile på den teori, at der er een gruppe af faktorer, der skaber den cykliske bevægelse, mens et andet sæt faktorer er ansvarlige for trendens fremkomst. Men det er højst tvivlsomt, om man kan udskille to sådanne forskellige årsagsforbindelser. Ifølge Schumpeters konjunkturanalyse er det den samme gruppe af faktorer, som skaber såvel trenden som bølgebevægelserne, og en dekomponering af tidsrækker er derfor uden økonomisk mening.

Burns og Mitchell er ikke de første, der går imod den almindelige metode. Der synes blandt statistikere at være en voksende modstand mod den gængse fremgangsmåde til dekomponering af tidsrækker. Her kan f. eks. henvises til Edwin Frickey «Economic Fluctuations in the United States» (1942) og «Production in the United States» (1947).

Burns og Mitchells store indsats består derimod i, at de har udfundet en helt ny statistisk metode ved analyse af økonomiske tidsrækker. Deres fremgangsmåde er meget særpræget, og det varer længe, inden man bliver fortrolig med den. I visse henseender forekommer den meget kluntet og indviklet, i andre henseender nærmest genial.

Hovedprincippet i denne nye metode er, at der opstilles to forskellige slags «cykler», reference cycles og specific cycles. En reference cycle er baseret på en eller anden form for konjunkturindeks og er derfor at opfatte som en modelcycle eller gennemsnitscycle, der giver en almindelig karakteristisk af konjunkturbevægelsen som sådan. Men dette begreb tillægges ikke særlig stor vægt i sig selv, idet det understreges, at hver enkelt økonomisk proces har sin særlige bevægelse, og der må derfor opstilles cykler for hver enkelt af de mange tidsrækker. Disse kaldes specific cycles, og det er dem, der optager største delen af bogen. Kun for 3 pct. af tidsrækkerne lykkedes det ikke at konstatere nogen bølgebevægelse.

Som tidligere nævnt er Burns og Mitchell

principielt imod en eliminerings af trenden, thi hvis man gør det, er det umuligt at sige, hvilke væsentlige årsagsfaktorer, der derved fjernes, og hvilke der bliver tilbage i tidsrækkerne. Alligevel foretages en vis trendeliminering, idet der sondres mellem en «intercyclical trend», som elimineres og en «intracyclical trend», der ikke fjernes. Dette er i god overensstemmelse med deres hele procedure; man ønsker ikke at fjerne den trend, der gør sig gældende inden for en enkelt bølgebevægelse, men derimod gerne den niveauforskel, der er mellem to på hinanden følgende cykler. Derved bevarer hver enkelt cycle sin oprindelige form, men dens hele niveau kan forandres.

Det næste skridt er det helt nye i Burns og Mitchells teknik. Hvis cyklerne havde været helt periodiske og derfor af samme tidslængde, kunne man umiddelbart lægge dem sammen, foretage sammenligninger og beregne forskellige tal til at karakterisere cyclen. Men cyklerne er imidlertid ikke rent periodiske, og for alligevel at kunne foretage sådanne sammenligninger og beregninger, sammenpresses eller strækkes de forskellige cykler, således at de alle bliver af samme længde. Dette gælder ikke alene for cyclen som helhed, men også for de enkelte faser, idet tilsvarende faser i forskellige cykler sammenpresses eller udvides, således at de bliver umiddelbart sammenlignelige. Dette foregår ved, at hver periode inddeles i 9 underperioder, og selvom forskellige cykler er af uensartet længde, kan de alle deles op i disse 9 perioder, der kan sammenlignes fra cycle til cycle. Kort sagt man erstatter den virkelige bevægelse med en stiliseret konjunkturcycle, der — bortset fra periodens længde — stadig bibeholder bevægelsens karakteristiske træk.

Ovenstående er kun en meget kort og yderst populær skitsering af den anvendte metode. Her skal ikke omtales de mange indviklede problemer som må løses, før metoden kan anvendes, selvom det netop er disse statistisk-metodiske spørgsmål, der må siges at være bogens hovedemne. Derfor er heller ikke de fundne resultater af afgørende betydning ved en vurdering af bogen. Her skal blot nævnes nogle få eksempler. 1) Forfatterne mener ikke at kunne konstatere no-

gen strukturel forandring i konjunkturbevægelsens karakter i det undersøgte tidsrum (1870—1930), selvom det synes, at udsvingene er af større størrelsesorden efter 1914 end før dette år. Dette er et interessant resultat, der strider mod ens umiddelbare fornemmelser. Dette hænger muligvis sammen med, at det man normalt hæfter sig ved i svingningerne i den økonomiske aktivitet i mellemkrigstiden, er deres uregelmæssighed i forhold til tidligere tiders mere rent periodiske svingninger. Men Burns og Mitchells metoder tager netop ikke hensyn til periodens størrelse. Disse betragtninger peger i retning af, at de økonomiske bevægelser har mistet den regelmæssige periodicitet, der tidligere var så karakteristisk, men at der kun er sket små ændringer i selve bevægelsernes natur. 2) Det foreliggende materiale synes ikke at kunne bekræfte den almindelige opfattelse, at det øvre vendepunkt i en konjunkturbevægelse er mere skarpt end det nedre vendepunkt. Der nævnes flere eksempler på, at en højkonjunktur langsomt eber ud, eller at der er helt uregelmæssige svingninger på toppen af en højkonjunktur, inden den endelig vender. 3) Burns og Mitchells analyse giver ingen støtte til den opfattelse, der navnlig er udformet af Schumpeter, hvorefter de økonomiske bevægelser består af flere sæt cykliske bevægelser lagt oven på hinanden. (Kondratieff-, Juglar- og Kitchincycler.) 4) Forfatterne stiller sig tvivlende over for eksistensen af lange cykler. Som generel regel er de ikke i stand til at påvise dem, men enkelte af tidsserierne giver resultater, der antyder muligheden af lange cykler. Burns og Mitchell tør derfor ikke helt afvise muligheden af, at lange cykler eksisterer, men lader spørgsmålet stå åbent.

Burns og Mitchells bog er et af de mest yderliggående eksempler på måling uden teori. En kritisk indstilling over for gængs økonomisk teori går igen bogen igennem, og navnlig kritiserer de de fleste konjunkturteorier for at gå ud fra «the dreamland of equilibrium». Selv om meget af denne kritik synes rigtig, spørger man sig selv, om det er så meget bedre at erstatte ligevægtsbegrebet med at opstille en mønster-cycle (the reference-cycle). Hører ikke også det begreb hjemme

i drømmeverdenen? At de to forfattere med deres redskaber kan få nye synspunkter frem, er en anden sag, men det kan jo blot komplettere, ikke erstatte tidligere analyser. Netop overfor begrebet, the reference cycle, kan man fremkomme med det spørgsmål, om konjunkturcykler overhovedet eksisterer mere. Lærebøgenes periodiske mønstercyklusser hører vel i alle tilfælde til i tiden før 1914. Riglig nok iagttager vi stadig økonomiske fluktuationer, men uden den regelmæssige periodicitet, som vel må kræves for at kalde dem konjunkturcyklusser. Det er i høj grad et spørgsmål, om ikke nutidens uregelmæssige bevægelser i alle tilfælde delvis kræver en helt ny analyseteknik, såvel ved deduktive som induktive metoder. I så henseende frembyder Burns og Mitchells metode visse muligheder. Deres analyseteknik kan fuldt så vel anvendes over for regelmæssigt tilbagevendende bevægelser som over for helt uensartede fluktuationer, og kan derigennem bane vej for et nyt konjunkturbegreb, der ikke indeholder kravet om periodicitet. På den anden side indebærer deres metode den fare, at man kommer til at se bort fra periodiciteten og derigennem kan fortsætte med at analysere økonomiske bevægelser i den tro, at man stadig har med de gode gammeldags konjunkturbevægelser at gøre, selvom der måske i virkeligheden er tale om bevægelser af en helt ny type.

Det er muligt, at de økonomiske fluktuationer, der iagttages nu, og som måske også vil iagttages i fremtiden, kræver en analyseteknik, der er af ganske anden karakter end den af Burns og Mitchell anvendte. Skulle dette virkelig være tilfældet, er det jo lidt trist, at den nye metode, der nu er dannet, er kommet ca. 30 år efter, at de fænomener, den kan anvendes på, er ophørt med at eksistere. Man sidder derfor tilbage med en uhyggelig fornemmelse af, at Burns og Mitchells og deres mange medarbejders kæmpearbejde er spildt. Så galt er det dog forhåbentlig ikke. Den mulighed må endnu stå åben, at deres metode vil vise sig frugtbar i fremtiden, og i alle tilfælde betyder det store materiale, der er indsamlet og bearbejdet, en væsentlig forøgelse af vor viden.

Bjarke Fog.